Zielona Góra
w relacjach podróżniczych i prasowych
z XVIII–XX wieku

Antologia tekstów źródłowych

Grünberg in Schlesien
in Reise- und Presseberichten
aus dem 18.–20. Jahrhundert

Anthologie der Quellentexte

Redakcja / Redaktion:

Agnieszka Bormann, Bartłomiej Gruszka, Szymon Płóciennik

Zielona Góra – Görlitz 2025

Wybór tekstów / Auswahl der Texte: Bartłomiej Gruszka, Szymon Płóciennik
Współpraca / Zusammenarbeit: Agnieszka Bormann

Tłumaczenia / Übersetzungen: Halinka Bohuta-Stąpel, Arkadiusz Cincio, Friedrich Gotthelf Friese, Maria Kolbuszewska, Izabela Korniluk, Beata Majnicz, Kazimierz Pydyniak, Marcin Wawrzyńczak

Transkrypcje / Transkriptionen: Bartłomiej Gruszka z wykorzystaniem Google Gemini Chatbot / Bartłomiej Gruszka unter Verwendung des Google Gemini Chatbots

Przypisy / Anmerkungen: Agnieszka Bormann, Bartłomiej Gruszka, Szymon Płóciennik

Redakcja, korekta / Redaktion, Korrektur: Agnieszka Bormann, Szymon Płóciennik

Projekt książki, okładki, skład / Buchgestaltung, Cover, Satz: Bartłomiej Gruszka

Na okładce fragment akwaforty autorstwa Carla Friedricha Stuckarta z 1819 roku, *Zielona Góra na Dolnym Śląsku* / Auf dem Umschlag ein Ausschnitt einer Radierung von Carl Friedrich Stuckart aus dem Jahr 1819, *Grünberg in Nieder-Schlesien*.

Pochodzenie grafik i zdjęć wykorzystanych w publikacji przedstawiono w spisie ilustracji zamieszczonym na końcu książki / Die Herkunft der in der Publikation verwendeten Grafiken und Fotos ist im Verzeichnis der Illustrationen am Ende des Buches angegeben.

ISBN: 978-83-961119-7-5; 978-3-9827832-0-8; 978-83-969428-5-2

© Fundacja Tłocznia, Schlesisches Museum zu Görlitz & Zielonogórski Ośrodek Kultury, Zielona Góra – Görlitz 2025

Publikacja została dofinansowana przez Referat ds. Kultury Śląska przy Muzeum Śląskim w Görlitz ze środków Pełnomocnika Rządu Federalnego ds. Kultury i Mediów, przez Miasto Zielona Góra i Zielonogórski Ośrodek Kultury / Die Publikation wurde gefördert aus Mitteln des Beauftragen der Bundesregierung für Kultur und Medien über das Kulturreferat für Schlesien am Schlesischen Museum zu Görlitz, durch die Stadt Zielona Góra sowie das Kulturzentrum Zielona Góra.

Fundacja Tłocznia

Der Beauftragte der Bundesregierung für Kultur und Medien

Kulturreferat für Schlesien
SCHLESISCHES MUSEUM ZU GÖRLITZ

ZIELONA GÓRA

ZIELONOGÓRSKI OŚRODEK KULTURY
zok.com.pl

Spis treści / Inhaltsverzeichnis

Wstęp / Einleitung 9

Johann Friedrich Zöllner / 1791
Listy o Śląsku, Krakowie, Wieliczce i Hrabstwie Kłodzkim z podróży w roku 1791 19
Briefe über Schlesien, Krakau, Wieliczka und die Grafschaft Glatz auf einer Reise im Jahr 1791 31

John Quincy Adams / 1800
Listy o Śląsku. Napisane podczas podróży przedsięwziętej przez ten kraj w roku 1800, 1801 45
Briefe über Schlesien. Geschrieben auf einer in dem Jahre 1800, 1801 durch dieses Land unternommenen Reise 51

Friedrich Engels / 1842
List do Marii Engels w Ostendzie 59
Brief an Marie Engels in Ostende 61

Grünberger Wochenblatt / 1860
Obserwatorium na Wzgórzu Pasterskim 63
Ein Observatorium auf dem Hirtenberge 69

Grünberger Wochenblatt / 1860
Wzgórze Zielonogórskie 75
Grünbergshöhe 79

Bluszcz / 1887
Winobranie w Zielonogórze na Szlązku 81
Weinlese in Grünberg in Schlesien 85

Johannes Trojan, Kladderadatsch / 1888
Wino rocznik 1888 89
Die achtundachtziger Weine 93

Johannes Trojan, National Zeitung / 1889
Winobranie w Zielonej Górze (część I) 97
Weinlese in Grünberg (Teil I) 107

Johannes Trojan, National Zeitung / 1889
Winobranie w Zielonej Górze (część II) 117
Weinlese in Grünberg (Teil II) 125

Berliner Börsen-Zeitung / 1900
Jubileusz zielonogórskiego winiarstwa 131
Jubiläum des Grünberger Wein-Baues 145

Leipziger Tageblatt / 1910
Winobranie w Zielonej Górze 157
Weinlese in Grünberg 163

Heinrich Lee, Berliner Tageblatt / 1911
Ciemna strona Zielonej Góry. Studium wina ze Śląska 169
Grünberger Schattenseite. Eine Weinstudie aus Schlesien 177

Paul Loitz, Berliner Tageblatt und Handels-Zeitung / 1915
„Marka Hindenburg". Winobranie w Zielonej Górze w roku wojennym 185
„Marke Hindenburg". Grünberger Weinlese im Kriegsjahr 189

Erich Köhrer, Berliner Börsen-Zeitung / 1923
Raport gospodarczy z Zielonej Góry 193
Wirtschaftsbrief aus Grünberg 203

Erich Köhrer, Berliner Börsen-Zeitung / 1923
Śląska podróż alkoholowa 215
Schlesische Alkoholfahrt 225

Erich Köhrer, Berliner Börsen-Zeitung / 1924
Miasto alkoholu 233
Die Alkoholstadt 241

Grünberger Wochenblatt / 1926
100 lat gronowego wina musującego z Zielonej Góry! 247
100 Jahre Grünberger Trauben-Sekt! 257

Solinger Tageblatt / 1937
Najbardziej wysunięte na północ miasto winiarskie na Ziemi 267
Die nördlichste Winzerstadt der Erde 269

Zschopauer Tageblatt und Anzeiger / 1939
Honor ocalony. Najstarsze wino musujące w Niemczech – oryginalny Grünberger! 271
Immerhin – eine Ehrenrettung. Deutschlands ältester Sekt – Original Grünberger! 273

Henry Kamm, The New York Times / 1966
Polacy piją piwo na Święcie Winobrania 275
Polen trinken Bier beim Weinlesefest 277

Spis ilustracji 279
Verzeichnis der Illustrationen 283